

Onderzoek Huisvesting Kinderopvang Caribisch Nederland

Versie – 15 augustus 2025

Waarborgfonds & Kenniscentrum Kinderopvang

Marion Breg
Rob Janssen

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Dankwoord	7
Leeswijzer	7
Hoofdstuk 1 Achtergrond en opdracht	8
Aanleiding en beschrijving van de opdracht	8
Hoofdstuk 2 Aanpak van het onderzoek	9
De aanpak.....	9
Bezochte locaties op Bonaire	10
De totstandkoming van de huisvestingsscan.....	11
Hoofdstuk 3 Huisvesting kinderopvang in Caribisch Nederland	14
De actuele situatie op de eilanden.....	14
Beoordeling Inspectie van het Onderwijs	17
Hoofdstuk 4 Resultaten van de huisvestingsscans en diverse gesprekken	18
Bonaire.....	18
St. Eustatius en Saba	20
Signalen en ambities van kinderopvangorganisaties	20
Hoofdstuk 5 Huisvesting Kinderopvang Caribisch Nederland: knelpunten en mogelijkheden	22
Disclaimer	25
Bijlage 1 Kenmerken huisvesting kinderopvang Caribisch Nederland	26
Bijlage 2 Checklist Huisvestingsscan	27
Bijlage 3 Resultaat huisvestingsscan per locatie (anoniem)	30
Bijlage 4 Gesprekspartners Huisvestingsscan juli 2025	34
Bijlage 5 Suggesties aanpassing regelgeving, toezicht en ondersteuning	35

Samenvatting

Aanleiding en opdrachtbeschrijving onderzoek

De Inspectie van het Onderwijs constateert dat bij veel kinderopvangorganisaties in Caribisch Nederland de huisvesting (nog) niet op orde is.¹ Dat gaat meestal om de inrichting van het gebouw waarbij er te veel kinderen worden opgevangen gezien de ruimtes, de ventilatie niet goed is of de buitenruimte onvoldoende schaduwrijk is.

Vanaf 2026 treedt de Wet kinderopvang BES in werking en komen er aanvullende regels met betrekking tot de huisvesting. Het Rijk en de Openbare Lichamen hebben op dit moment onvoldoende integraal beeld van de huisvestingssituatie en welke verbetermaatregelen nodig en/of mogelijk zijn om te voldoen aan de wet- en regelgeving.

Tegen deze achtergrond heeft het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het Waarborgfonds & Kenniscentrum Kinderopvang opdracht gegeven om inzicht te geven in de huisvestingssituatie van de kinderopvang in Caribisch Nederland en op basis daarvan aanbevelingen voor het huisvestingsbeleid te doen.

Waarborgfonds & Kenniscentrum Kinderopvang heeft op Bonaire een huisvestingsscan uitgevoerd, waarbij een selectie is gemaakt om een goede weergave te krijgen van de diverse type huisvesting. Voor St. Eustatius en Saba is geen huisvestingsscan uitgevoerd, hiervoor is het onderzoek beperkt tot een gesprek met de kinderopvangorganisaties over de huisvestingssituatie. Aanvullend is met diverse stakeholders gesproken over de huisvestingsopgaven, mede om een bevestiging te verkrijgen van hetgeen gesignaleerd is bij de scan. De uitwerking van de huisvestingsscan en de gesprekken geven inzicht in de impact van aanpassingen die nodig zijn om de huisvestingssituatie te verbeteren en aan de aankomende wet- en regelgeving te gaan voldoen. Het rapport gaat daarbij niet alleen in op de kwalitatieve opgave, maar ook op de opgave om tot meer capaciteit te komen nu de vraag het aanbod overstijgt.

Algemene bevindingen onderzoek

Voor Bonaire, St. Eustatius en Saba is de huisvesting van de kinderopvangorganisaties onderzocht. Er is op de eilanden een grote diversiteit aan huisvesting. Kinderopvang vindt bijvoorbeeld plaats in woonhuizen (gehuurd of in eigendom), in een kerk of in (voormalige) schoolgebouwen. De verantwoordelijkheid en financiële middelen om vereiste aanpassingen te doen, variëren per locatie.

Voor Bonaire geldt dat de meeste locaties voldoen of kunnen gaan voldoen aan de wet- en regelgeving. Bij twee locaties is de vraag of dat te realiseren is. Voor St. Eustatius en Saba geldt dat de meeste organisaties gehuisvest zijn in accommodaties die voor een belangrijk deel aan de regelgeving voldoen.

¹ Kwaliteit van de kinderopvang op Bonaire, Saba en Sint Eustatius in 2024, Inspectie van het Onderwijs - april 2025.

In tabel A is een samenvatting van de resultaten van de huisvestingsscan op Bonaire weergegeven.

Tabel A: Samenvattend beeld van de huisvestingsscan Bonaire gebaseerd op het conceptbesluit Besluit kinderopvang BES

Beoordeling	Omschrijving	Aantal locaties	Relatieve aandeel
Goed	Gebouw voldoet aan de wet. Geen aanpassingen nodig.	7	35%
Voldoende	Gebouw voldoet nagenoeg aan de wet. Er zijn zeer beperkte aanpassingen nodig in de huisvesting en/of bedrijfsvoering.	6	30%
Matig	Gebouw voldoet niet geheel aan de wet. Gebouw kan door gerichte maatregelen aan de eisen voldoen (bv. investeringen of realistische aanpassingen van bijvoorbeeld het aantal kindplaatsen).	5	25%
Slecht	Gebouw voldoet niet aan de wet. Gebouw is alleen met aanzienlijke investeringen geschikt te maken.	1	5%
Zeer slecht	Gebouw is niet geschikt en ook niet geschikt te maken voor een sluitende businesscase.	1	5%
Totaal		20	100%

De algemene bevindingen van de uitgevoerde huisvestingsscan en gesprekken zijn dat:

- Bij het merendeel van de locaties de huisvesting als minimaal voldoende wordt beoordeeld;
- er op korte termijn geen reden tot zorg is over de huisvesting voor kinderopvang in Caribisch Nederland;
- de gezondheid en veiligheid van kinderen bij de huidige staat van de huisvesting niet in het gedrang is;
- er in de meeste gevallen geen sprake is van huisvesting waar directe actie ondernomen moet worden om de kinderopvang te kunnen continueren;
- voor tenminste 2 van de bezochte locaties geldt dat op hoofdlijnen niet aan de wet- en regelgeving wordt voldaan én de impact van de aanpassingen om te voldoen groot is.

Aanvullend wordt geconcludeerd dat er in het algemeen meer aandacht mag zijn voor:

- het binnenklimaat (vooral ventilatie);
- de inrichting van de binnenspeelruimte voor kinderen;
- de vaak gebrekkige inrichting van de buitenruimte.

Aanpassingen van bovenstaande punten vragen in de toekomst mogelijk (stevige) investeringen, maar een directe noodzaak om op korte termijn actie te ondernemen ontbreekt in de meeste gevallen. Het is aan te raden om door middel van acties gericht op gedrag en bewustwording op de kortere termijn al aanpassingen te bewerkstelligen. Houders kunnen al met kleinere stappen de locaties op deze onderwerpen verbeteren.

Bij een in verhouding beperkt aantal locaties dient het aantal kindplaatsen te worden bijgesteld omdat de binnenspeelruimte niet groot genoeg is. Tegelijkertijd is geconstateerd dat er op een aantal locaties minder kinderen worden opgevangen dan volgens de exploitatievergunning mogelijk is.

Knelpunten

Tijdens de huisvestingsscan is met de organisaties gesproken over hun zorgen, wensen en ambities. Veel voorkomende gespreksonderwerpen waren:

- Afspraken met verhuurders (veelal woonhuizen);
- het tekort aan kindplaatsen, vooral voor baby's;
- het ontbreken van expertise m.b.t. huisvesting: bouwkundig, financieel en juridisch;
- financiering van huisvesting;
- lange overheidsprocedures: de lange duur voordat er door het Openbaar Lichaam beslissingen worden genomen over bouwvergunningen en het beschikbaar stellen van grond voor nieuwbouw;
- de opgave omtrent het voldoen aan de eisen qua m² per kindplaats;
- naast huisvesting: het gebrek aan gekwalificeerd personeel - *dit onderwerp valt buiten de scope van de opdracht.*

Afspraken met verhuurders

Alhoewel de private huurpanden in veel gevallen met wat aanpassingen geschikt te maken zijn voor de kinderopvang, is de afhankelijkheid van een private verhuurder in combinatie met bijvoorbeeld een korte duur van het contract risicovol in termen van continuïteit. Het gaat hierbij om meer dan de helft van het aantal locaties. Het is belangrijk om deze locaties, ook met het oog op de bestaande wachtlijsten, in elk geval voor de korte en middellange termijn te behouden en te werken aan alternatieve huisvesting voor de kinderopvang die minder kwetsbaar is.

Het tekort aan kindplaatsen

De vraag naar opvangplaatsen is groot, waardoor er op bijna alle locaties op de eilanden wachtlijsten zijn. Er is een tekort aan kindplaatsen op de huidige locaties, in het bijzonder voor baby's. Een snelle uitbreiding van locaties is lastig te realiseren en daarnaast is er ook een tekort aan gekwalificeerd personeel.

Het ontbreken van expertise m.b.t. huisvesting

Organisaties hebben ambities om een nieuwe locatie te openen, bestaande locaties te (ver)bouwen of moeten/willen hun huidige gebouw aanpassen dan wel een ander pand betrekken. Dat vraagt een brede kennis, naast bouwkundig bijvoorbeeld ook juridische en financiële expertise. Organisaties geven aan dat zij die kennis missen en graag worden geholpen bij het verder brengen van hun huisvestingsplannen.

Financiering van huisvesting

Er is bij de houders behoefte aan informatie over financieringsmogelijkheden en de opties voor ondersteuning om deze aan te trekken. Ook zien ze voordeel in gezamenlijke inkoop van meubilair e.d. gezien de (hoge) transportkosten.

Lange overheidsprocedures

Organisaties die graag een nieuw pand willen betrekken dan wel een eigen pand willen (ver)bouwen, geven aan dat de regelgeving en procedures van het Openbaar Lichaam lang duren. Dat geldt ook voor het verkrijgen van een bouwkaavel voor de realisatie van een pand. Dit maakt het lastig om op korte termijn stappen te zetten.

Ruimtenormen per kind

De Inspectie van het Onderwijs geeft in haar rapportage aan dat niet op alle locaties wordt voldaan aan de geldende ruimtenormen per kind.² Bij de rondgang op Bonaire is door de organisaties gemeld dat ze over het algemeen minder kinderen opvangen dan het aantal kinderen dat conform de

² TECHNISCH RAPPORT KWALITEITSMETING KINDEROPVANG CARIBISCH NEDERLAND 2024, Inspectie van het Onderwijs – januari 2025.

vergunning is toegestaan, waardoor er in de praktijk wel wordt voldaan aan de geldende ruimtenormen per kind. Dit roept de vraag op of de vergunningen aangepast moeten worden, waardoor vergunning en praktijk met elkaar overeenkomen.

Met ingang van 2026 zullen de ruimtenormen voor de buitenschoolse opvang worden versoepeld en mag de 'porch' voor zowel dagopvang als buitenschoolse opvang worden meegeteld als binnenspeelruimte. Op basis van de huisvestingsscan en de gesprekken met de organisaties wordt verwacht dat hierdoor het aantal locaties, dat niet aan de normen zal voldoen, daalt. Toch heeft de huisvestingsscan laten zien dat er ook dan op beperkte schaal locaties zijn waar de binnenruimte, in relatie tot het aantal kindplaatsen, een probleem blijft. Voor de dagopvang en met name de locaties met baby's biedt het naar verwachting niet veel soelaas.

Beleidssuggesties en vervolg

Er is op basis van dit onderzoek geconstateerd dat het merendeel van de huidige locaties in geheel of meerdere mate aan de regelgeving voldoet. Uit de gesprekken blijkt dat deskundige ondersteuning bij de huisvesting wordt gewenst.

Er is een tekort aan kindplaatsen, dat vraagt om een oplossing op de korte termijn. Een mogelijke oplossing zou zijn om bijvoorbeeld de regelgeving (tijdelijk) iets 'op te rekken' waardoor locaties meer ruimte krijgen. Bijvoorbeeld door de 'porch' zowel als binnen- als buitenspeelruimte te laten tellen. Organisaties geven de suggestie om een deel van de slaapkamer voor kinderen tot 1,5 jaar mee te tellen in de ruimtenormering. De vraag is of dat wenselijk is, speelruimte is belangrijk voor de ontwikkeling.

Tegelijkertijd zou het Openbaar Lichaam aan de slag kunnen met zogenaamde 'quick wins'. Denk hierbij aan het bieden van deskundige ondersteuning om de ruimte beter te kunnen benutten, het aanbieden van grond aan houders die nieuwbouw willen realiseren en het onderzoeken of op korte termijn semipermanente bouw kan worden gerealiseerd. Een enkele organisatie op Bonaire en het Openbaar Lichaam op Saba hebben laten zien dat dit laatste een mogelijke oplossing kan zijn.

Deze acties winnen aan effectiviteit als deze onderdeel uitmaken van een planmatige aanpak voor de langere termijn. Voor optimalisatie van de huisvesting is een planmatige aanpak dan ook belangrijk, vooral op Bonaire. Het is raadzaam om als Openbaar Lichaam, op basis van een visie op de ontwikkeling van kinderopvang op het eiland, na te denken over:

- de samenwerking met onderwijs en/of andere maatschappelijke (kind)voorzieningen;
- mogelijkheden om de uitbreiding van het aantal kindplaatsen te realiseren;
- de rol van het Openbaar Lichaam en de houders bij deze benodigde uitbreiding en de betrokkenheid/ondersteuning van de Rijksoverheid;
- de termijn waarop het Openbaar Lichaam dit wil realiseren en wat hiervoor nodig is:
 - financieel;
 - organisatorisch;
 - juridisch.

Dankwoord

Dit rapport is het resultaat van een optimale medewerking van diverse personen en organisaties. Alle houders en pedagogisch professionals van de kinderopvanglocaties op Bonaire dank voor de medewerking en de vriendelijke ontvangst. Die dank geldt ook voor alle houders van kinderopvang op St. Eustatius en Saba, overige gesprekspartners en in het bijzonder de projectleiders van BES(t) 4 kids. Zij hebben allen waardevolle informatie verstrekt ten behoeve van het onderzoek. Het heeft het inzicht in de (opgaven van de) huisvesting kinderopvang in Caribisch Nederland verdiept en waar nodig bevestigd.

Leeswijzer

Dit rapport over de huisvesting van kinderopvang in Caribisch Nederland start met achtergrondinformatie en een beschrijving van de opdracht in hoofdstuk 1. De aanpak van het onderzoek wordt in hoofdstuk 2 toegelicht en in hoofdstuk 3 wordt een actuele schets van de huisvesting kinderopvang op Bonaire, St. Eustatius en Saba beschreven.

De resultaten van de huisvestingsscan geven in hoofdstuk 4 een meer gedetailleerd beeld van de huisvesting. Tot slot wordt in hoofdstuk 5 de opgave geschetst waarvoor de organisaties en de eilanden staan op het gebied van de huisvesting én wordt beschreven welke vervolgstappen de Openbare Lichamen en het Rijk kunnen zetten.

Hoofdstuk 1 | Achtergrond en opdracht

Aanleiding en beschrijving van de opdracht

In 2019 is in Caribisch Nederland het programma BES(t) 4 kids gestart. Het programma heeft tot doel de kwaliteit en de financiële toegankelijkheid van de kinderopvang in Caribisch Nederland te versterken, onder andere door de kinderopvang wettelijk te verankeren. Sindsdien wordt gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van de kinderopvang. De Inspectie van het Onderwijs (hierna de inspectie) constateert dat er al veel is gebeurd. Tegelijkertijd wordt ook duidelijk dat er nog de nodige stappen moeten worden gezet, zo ook op het gebied van de huisvesting.

De Wet kinderopvang BES (hierna Wko BES) zal naar verwachting op 1 januari 2026 in werking treden. Met het oog daarop is het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (hierna SZW) bezig de regels verder uit te werken in een Besluit kinderopvang BES. Het gaat daarbij om aanvullende regels die ook betrekking kunnen hebben op de huisvesting van de kinderopvangorganisatie.

De inspectie geeft in haar rapportages aan dat er op de eilanden een tekort is aan geschikte huisvesting³:

“Houders geven aan dat het voor hen moeilijk is om geschikte ruimtes te vinden. We spraken houders die kosten maken om hun huurhuis geschikt te maken voor het aanbieden van kinderopvang. Ook spraken we houders die geen verlenging krijgen van hun huurcontract en die dringend op zoek zijn naar andere geschikte gebouwen. We zien ook houders die op zoek zijn naar één groot gebouw en nu meerdere locaties hebben met op elke locatie een bepaalde leeftijdsgroep. Ouders met meerdere kinderen moeten dan op meerdere locaties hun kinderen ophalen.”

Recent (2023/2024) heeft het Openbaar Lichaam Bonaire een overzicht gepubliceerd van de locaties van kinderopvangorganisaties incl. een aantal kenmerken. Doel was om een beter beeld van de huisvestingssituatie op het eiland te krijgen. Er ontbreken nog een aantal kenmerken zoals informatie over het binnenklimaat, de inrichting van de ruimtes en de feitelijke knelpunten waarmee houders worden geconfronteerd. Er is een algemeen gevoel dat er iets moet gebeuren, maar het is niet duidelijk wat precies.

SZW en de Openbare Lichamen willen om die reden meer feitelijk inzicht in de huisvesting in Caribisch Nederland. SZW heeft het Waarborgfonds & Kenniscentrum Kinderopvang gevraagd om een onderzoek uit te voeren naar de situatie van de huisvesting kinderopvang in Caribisch Nederland.

Doel van het onderzoek is om een geactualiseerd beeld van de huisvesting van de kinderopvang op Bonaire, St. Eustatius en Saba te hebben en op basis daarvan de beleidsopties in beeld te brengen en hierover een advies te geven. Het beeld dient in augustus 2025 beschikbaar te zijn zodat de resultaten bij het vaststellen van het Besluit Kinderopvang BES kunnen worden betrokken.

³ TUSSENMETING KWALITEIT KINDEROPVANG CARIBISCH NEDERLAND, De kwaliteit van de kinderopvang op Bonaire, Saba en Sint-Eustatius in 2023, Inspectie van het Onderwijs, 26 februari 2024, blz. 17

Hoofdstuk 2 | Aanpak van het onderzoek

In dit hoofdstuk wordt de opzet van het onderzoek beschreven die is gehanteerd bij het uitvoeren van de huisvestingsscan.

De aanpak

Omdat SZW de resultaten wil betrekken bij het Besluit kinderopvang BES, wat naar verwachting in oktober 2025 gepubliceerd zal worden, is het onderzoek in een relatief korte tijd uitgevoerd. Daarbij is gekozen voor een aanpak waarbij kwalitatief onderzoek gecombineerd is met het gericht uitvoeren van een huisvestingsscan op een aantal locaties op Bonaire. Daarbij is de afspraak gemaakt dat er op minimaal 10 locaties een huisvestingsscan wordt uitgevoerd. Voor St. Eustatius en Saba is afgesproken dat door middel van gesprekken een beeld wordt verkregen van de huisvestingssituatie op die eilanden.

Er is al een globaal beeld van de huisvestingssituatie kinderopvang op de eilanden. De inspectie heeft eerder alle locaties beoordeeld en daarbij gekeken of de organisaties aan de wet- en regelgeving voldoen. De inspectie heeft daarbij op hoofdlijnen gerapporteerd. Dit rapport, inclusief de bevindingen van de huisvestingsscan en gesprekken, geeft verdere invulling aan de bevindingen van de inspectie. De aanpak daarbij is als volgt:

1. Algemeen beeld van de problematiek en selectie van locaties

Op basis van gesprekken met de inspectie (zowel van de Inspectie van het Onderwijs als de lokale inspecteurs in dienst van het Openbaar Lichaam), experts kinderopvang in Caribisch Nederland en de projectleiders BES(t) 4 kids is een beeld van de situatie per eiland opgesteld (zie hoofdstuk 3). In bijlage 4 is de lijst met gesprekspartners opgenomen.

Bij het samenstellen van de steekproef was het van belang dat er een goede weergave van de kwaliteit van de huisvesting kinderopvang tot stand zou komen. Dat betekent dat ook rekening is gehouden met de diversiteit in opvangsoorten en het type gebouw. Deelname aan het onderzoek was voor kinderopvangorganisaties op vrijwillige basis.

2. Uitvoeren van het onderzoek van de locaties

Er is een checklist (zie bijlage 2) opgesteld op basis waarvan de locaties uniform zijn beoordeeld. Het betreft een globale visuele scan aan de hand van een aantal criteria zoals die in de wet- en regelgeving zijn opgenomen en als relevant zijn bepaald voor het onderzoek. Daarbij is rekening gehouden met de aangekondigde regels die naar verwachting met ingang van 1 januari 2026 van kracht worden.

Aanvullend is op Bonaire gesproken met een vertegenwoordiging van de kinderopvangorganisaties, vertegenwoordigd in het Lokaal Overleg Kinderopvang Bonaire. Ook is er gesproken met een makelaar voor meer inzicht in de huisvestingssituatie op Bonaire.

Locaties zijn aan de criteria getoetst en op basis daarvan is bepaald of er op de locatie maatregelen getroffen moeten worden om aan de wet te voldoen en indien van toepassing, wat daar de impact van is. Om tot een eindconclusie te komen zijn de verschillende criteria in totaal beoordeeld. Dat leidt tot een algemeen beeld per locatie (zie bijlage 3). In hoofdstuk 4 staan de resultaten op hoofdlijnen weergegeven.

3. Analyse van de resultaten

Er is op basis van de gesprekken, de bevindingen van de inspectie, de output van de huisvestingsscan en de indrukken verkregen bij de diverse locatiebezoeken een analyse gemaakt. Deze analyse betrof allereerst een check of de informatie verkregen uit de gesprekken en het rapport van de inspectie overeenkwam met de uitgevoerde scan. Die check is positief beantwoord. Vervolgens is de verkregen informatie verwerkt in een analyse met betrekking tot de huisvesting op Bonaire.

4. St. Eustatius en Saba

Uit de gesprekken met de inspectie en de projectleiders BES(t) 4 kids was vooraf duidelijk dat de huisvesting van de kinderopvang op deze eilanden, in verhouding tot de situatie op Bonaire, overzichtelijker was qua huisvestingsproblematiek. Mede vanuit dat perspectief is besloten om de locaties op deze eilanden niet in de feitelijke huisvestingsscan op te nemen, maar te volstaan met onlinegesprekken met de kinderopvangorganisaties, de inspectie en de projectleiders BES(t) 4 kids op deze eilanden. Alle kinderopvangorganisaties die actief zijn op de twee eilanden zijn voor de onlinegesprekken uitgenodigd.

Bezochte locaties op Bonaire

In juli 2025 telt Bonaire 61 locaties bij 42 houders waaraan door het Openbaar Lichaam een exploitatievergunning is verstrekt voor het aanbieden van kinderopvang. Daarvan zijn er 13 geselecteerd voor een huisvestingsscan. Alle vooraf geselecteerde locaties hebben hun medewerking verleend aan het onderzoek en zijn bezocht. In aanvulling op de oorspronkelijk 13 geselecteerde locaties zijn nog 17 andere locaties bezocht, waarvan er bij 7 ook een huisvestingsscan is uitgevoerd. In totaal is er daarmee op 20 locaties een huisvestingsscan uitgevoerd. Daarnaast zijn 10 locaties, globaal bekeken.

Van de meeste houders die meerdere locaties hebben, is één locatie bezocht. Het verkregen beeld (en bevestigd in de verschillende gesprekken) is dat de situatie op de niet bezochte locaties van deze houders vergelijkbaar is met de situatie van de bezochte locaties. Deze houders hebben samen 27 locaties onder hun hoede. Zie bijlage 1 voor meer informatie over de kenmerken van de huisvesting kinderopvang in Caribisch Nederland

In tabel B zijn enkele algemene karakteristieken van de bezochte locaties weergegeven en afgezet tegen de karakteristieken van alle locaties op Bonaire. De invulling van deze tabel heeft plaatsgevonden op basis van diverse databestanden van het Openbaar Lichaam, aangevuld met informatie die projectleiders BES(t) 4 kids hebben verstrekt en de informatie die tijdens de uitvoering van de huisvestingsscan op Bonaire is verkregen.

Tabel B: Karakteristieken van de locaties betrokken bij de huisvestingsscan in relatie tot de overige locaties

	Scan uitgevoerd	“Snelle blik”	Kinderopvang Bonaire (totaal)
Soort opvang			
Dagopvang	6	4	15
Buitenschoolse opvang	6	4	24
Combinatie dagopvang, buitenschoolse opvang	7	2	15
Gastouderopvang	1	-	6
Plusopvang	-	-	1
Eigendom			
Huur	6	6	30
Huur bij maatschappelijke partner of lang contract	7	2	16
Eigenaar	7	2	10
Onbekend	-	-	5
Grootte (kindplaatsen)			
Minder dan 20	6	4	17
Tussen 20 en 50	5	2	19
Meer dan 50	9	4	23
Onbekend	-	-	2
Soort huisvesting			
Woonhuis	13	6	33
Anders; school, kerk, etc.	7	4	19
Onbekend	-	-	9
Totaal	20	10	61

Goede weergave van het totaal en herkenbaarheid

In totaal is circa 50% van de locaties bezocht en is van circa 33% van de locaties een scan uitgevoerd. Daarmee is er een goede weergave van het totaal aan locaties. Ook van elk type huisvesting is er vertegenwoordiging in de locaties die gescand en gezien zijn.

In de diverse gesprekken kwam vooraf het beeld naar voren dat de huisvesting kinderopvang over de gehele linie aandachtspunten heeft, dat er op veel gebieden verbeteringen mogelijk zijn en dat de meeste locaties voor kinderopvang geschikt zijn of zijn te maken. Er waren bij enkele locaties twijfels zowel ten aanzien van de geschiktheid van het pand, maar ook ten aanzien van de financiële haalbaarheid om kinderopvang in dat pand mogelijk te maken. De locaties die gescand en gezien zijn bevestigen dit beeld. Daarmee is de uitkomst van het onderzoek herkenbaar bij de inzichten die al eerder bij betrokken partijen aanwezig waren.

De totstandkoming van de huisvestingsscan

Voor de beoordeling van de locaties is op basis van de regelgeving Wko BES, zoals die naar verwachting in 2026 van kracht zal zijn, BES Bouwbesluit en Warenwet BES een waarderingskader/checklist voor de uitvoering van de huisvestingsscan opgesteld (zie bijlage 2).

CONCEPTBESLUIT BESLUIT KINDEROPVANG BES

Op dit moment is in Caribisch Nederland de kwaliteit van de kinderopvang vastgelegd in een eilandelijke verordening. Op basis van deze verordening houdt de inspectie op verzoek van het Openbaar Lichaam toezicht. Het conceptbesluit Besluit kinderopvang BES heeft de juridische grondslag in de Wko BES. Daarin zijn ook de regels ten aanzien van de accommodatie nader ingevuld. In 2024 zijn mede op verzoek van de kinderopvangorganisaties aanpassingen voorgesteld ten aanzien van de lokale verordening. Het gaat bij de regels ten aanzien voor huisvesting kinderopvang om de genormeerde binnen- en buitenspeelruimte per kind, de slaapruiimte voor baby's, de ventilatie en het binnenklimaat maar ook een schaduwrijke inrichting van de buitenruimte.

BES BOUWBESLUIT

In het BES Bouwbesluit zijn voor Bonaire, Sint-Eustatius en Saba de voorschriften met betrekking tot het bouwen van bouwwerken en het in gebruik nemen of gebruiken van een bouwwerk opgenomen. Het Nederlandse Besluit bouwwerken leefomgeving (voorheen Bouwbesluit 2012) is niet van toepassing op de BES aangezien die regelgeving niet aansluit op de specifieke bouwomstandigheden en de kleinschaligheid van de BES-eilanden.

WARENWET BES

In de Warenwet BES staat niets expliciet vermeld over kinderbedden, ledikanten, boxen en speeltoestellen. Dit valt onder de algemene definitie van "waren" (alle roerende lichamelijke zaken) en dus zijn alleen de algemene bepalingen over de veiligheid van toepassing. Dat wil zeggen: het mag geen gevaar voor de gezondheid of veiligheid van de mens opleveren (Warenwet BES, Artikel 1, lid b en artikel 10). Met deze informatie zijn de ledikanten en speeltoestellen visueel beoordeeld op de veiligheid voor kinderen.

In tegenstelling tot de inspectie is er al rekening gehouden met toekomstige wijzigingen in de regelgeving, zoals het toerekenen van een deel van de 'porch' aan de binnenspeelruimte en de tijdelijke verlaging van de binnenruimtenorm voor de kinderen in de BSO. In bijlage 2 is de checklist van de uitgevoerde huisvestingsscan opgenomen.

In het onderzoek is elke locatie met de huisvestingsscan ter plekke op basis van het waarderingskader visueel beoordeeld en is met de vertegenwoordiger van de houder, of de houder zelf, op de locatie gesproken. Het gesprek was er vooral op gericht om aanvullend op de scan de specifieke situatie op de betreffende locatie in beeld te brengen. Het gaf de houder/medewerker tevens de kans om specifieke vragen te stellen.

In het onderzoek is er rekening mee gehouden dat de beoordeling van de kwaliteit van de huisvesting op Caribisch Nederland een iets andere kijk vraagt dan in Europees Nederland. Een belangrijk verschil is dat de regels in de kinderopvang in Europees Nederland al veel langer van kracht zijn en actief worden gehandhaafd. In Caribisch Nederland is actieve handhaving in het kader van het programma BES(t) 4 kids vanaf 2020 gestart. Ook zijn de klimatologische en gebouwtechnische omstandigheden anders waardoor begrippen als binnen- en buitenspeelruimte vanuit een ander perspectief bekeken dienen te worden.

Op basis van de visuele inspectie is een inschatting gemaakt van de impact van de maatregelen om te voldoen aan de regelgeving. Daarbij is zowel naar de inrichting van het gebouw als naar de inrichting van de buitenruimte gekeken.

In tabel C is aangegeven hoe de resultaten van de huisvestingsscan zijn beoordeeld om een inschatting te kunnen geven van de situatie van de huisvesting kinderopvang op Bonaire. Het gaat daarbij om de aanpassingen die aan een gebouw nodig zijn om kinderopvang mogelijk te maken.

De huisvesting wordt als goed bestempeld als het gebouw voldoet aan de wet en er nagenoeg geen aanpassingen nodig zijn. Als een gebouw alleen met grote investeringen geschikt is te maken, is het de vraag of dat bedrijfseconomisch te verantwoorden is. Is dat antwoord negatief dan wordt dat gebouw als (zeer) slecht beoordeeld.

Tabel C: Legenda huisvestingsscan kinderopvang Bonaire gebaseerd op het conceptbesluit Besluit Kinderopvang BES en andere relevante wetgeving⁴

Beoordeling	Omschrijving
Goed	Gebouw voldoet aan de wet. Nagenoeg geen aanpassingen nodig.
Voldoende	Gebouw voldoet op hoofdlijnen aan de wet. Er zijn veelal beperkte aanpassingen nodig in de huisvesting en/of bedrijfsvoering.
Matig	Gebouw voldoet niet geheel aan de wet. Gebouw kan door gerichte maatregelen aan de eisen voldoen (bv. investeringen of realistische aanpassingen van bijvoorbeeld het aantal kindplaatsen).
Slecht	Gebouw voldoet niet aan de wet. Gebouw is alleen met aanzienlijke investeringen geschikt te maken.
Zeer slecht	Gebouw is niet geschikt en ook niet geschikt te maken voor een sluitende businesscase.
N.v.t.	Niet van toepassing voor deze locatie.

De beoordeling is gebaseerd op de eisen die aan de binnen- en buitenspeelruimte worden gesteld, conform conceptbesluit Besluit kinderopvang BES, BES Bouwbesluit en Warenwet BES. Aanpassingen aan de binnenruimte zijn in de regel complexer dan aanpassingen die voor de buitenruimte nodig zijn. Hierdoor kennen maatregelen aan de binnenspeelruimte een andere, veelal aanzienlijke, investering.

⁴ BES Bouwbesluit en Warenwet BES.

Hoofdstuk 3 | Huisvesting kinderopvang in Caribisch Nederland

De actuele situatie op de eilanden

Bonaire

In totaal zijn er op Bonaire in mei 2025 61 locaties waar kinderopvang wordt aangeboden.⁵ In tabel D wordt de verdeling van de soort opvang over de locaties aangegeven. Het gaat om gastouderopvang (6 locaties), dagopvang (15 locaties), buitenschoolse opvang (24 locaties) of een combinatie van dagopvang/buitenschoolse opvang (15 locaties). Op 1 locatie wordt opvang aangeboden aan kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte (plusopvang).

Gemiddeld zijn er ongeveer 36 kindplaatsen per locatie. De verschillen zijn groot, zo heeft de kleinste locatie voor kinderopvang (exclusief gastouders) 7 kindplaatsen en de grootste locatie meer dan 100 kindplaatsen. 17 locaties hebben minder dan 20 kindplaatsen, 23 locaties meer dan 50. Sommige locaties voor buitenschoolse opvang gevestigd in scholen hebben ruimte om meer dan 100 kindplaatsen aan te bieden.⁶

De locaties worden in totaal door 42 houders georganiseerd. Er is één houder met 6 locaties. 34 houders hebben één locatie. In bijlage 1 wordt dit nader uitgesplitst.

Tabel D: Verdeling van de locaties naar soort opvang en gemiddeld aantal kindplaatsen

Soort opvang	Aantal locaties	Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie
Dagopvang (DO)	15	30
Buitenschoolse opvang (BSO)	24	43
Combinatie (DO/BSO)	15	42
Gastouderopvang (GO)	6	6
Plusopvang	1	10
Totaal	61	

Ook zijn er grote verschillen in de aard van de huisvesting. Dat varieert van een opvang aan huis bij gastouders en kleinere kinderopvangorganisaties tot de opvang in woonhuizen, scholen, kerken en zelfs appartementencomplexen.

Er zijn in verhouding veel locaties gevestigd in woonhuizen. Meestal gaat het om woonhuizen waar zo'n 30 kinderen kunnen worden opgevangen. Er zijn ook woonhuizen waar zo'n 50 tot 60 kinderen kunnen worden opgevangen. De indeling van woonhuizen met een relatief grote woonkamer en meerdere kleinere ruimten is niet altijd optimaal voor de kinderopvang. Ook het sanitair is vaak niet afgestemd op het aantal kinderen en de medewerkers die aanwezig zijn (zie de resultaten in hoofdstuk 4).

In tabel E zijn de locaties verdeeld naar grootte en eigenaarschap. Een deel van de locaties (10 van de 61) is in eigendom van de houder, maar de meeste locaties worden gehuurd van een eigenaar. In een aantal gevallen is dat het Openbaar Lichaam (bij de zogenoemde naschoolse opvang in scholen) of andere maatschappelijke of kerkelijke organisaties.

⁵ Gebaseerd op een opgave van het Openbaar Lichaam Bonaire.

⁶ Van twee locaties is op basis van de ontvangen informatie het aantal kindplaatsen onbekend.

Ook zijn er houders die met hun familie (verhuurder) of met investeerders meerjarige afspraken hebben gemaakt over de huur van de betreffende locatie.

Onder een 'vaste huurrelatie' wordt verstaan: een huurovereenkomst die niet snel door de eigenaar wordt opgezegd. De houder heeft daar een redelijke mate van zekerheid dat de opvang in het betreffende gebouw kan blijven. Het gaat hierbij om 16 van de 61 locaties. Dit betreft vooral de grotere locaties.

Voor de meeste houders die in een gehuurd pand (meestal een woonhuis) zitten, is er veel onzekerheid. Ongeveer de helft van de organisaties is gevestigd in een pand van een particuliere eigenaar, dat in potentie kwetsbaar is voor hun bedrijfsvoering. Enkele houders hebben aangegeven dat de verhuurder vermoedelijk op relatief korte termijn de huur wil opzeggen. Daarmee dreigt een aantal plaatsen in de opvang op Bonaire verloren te gaan als er niet tijdig een nieuwe locatie gevonden kan worden.

Tabel E: Aard van de huisvesting naar grootte (aantal kindplaatsen) en eigenaarschap

Eigendom	Aantal kindplaatsen op de locatie				Totaal
	Minder dan 20	Tussen 20 en 50	Meer dan 50	Onbekend ⁷	
Eigenaarschap					
Huur	7	15	7	1	30
'Vaste' huur	2	1	13	-	16
Eigendom	4	3	3	-	10
Onbekend ⁸	4	-	-	1	5
Totaal	17	19	23	2	61

Een aantal houders heeft aangegeven dat zij ook in het geval van een huurovereenkomst het onderhoud en aanpassingen aan het gebouw voor haar rekening neemt. Dat betreft ook noodzakelijk onderhoud of reparaties aan het gebouw zelf, kosten die normaal voor rekening van de eigenaar komen. Zeker in een situatie waarin de inspectie concludeerde dat er aanpassingen aan de huisvesting dienen plaats te vinden, komen houders soms onder druk te staan om de onderhoudskosten zelf te dragen. Daar komt bij dat het uitgangspunt is dat bij beëindiging van de huurovereenkomst de woning in de oorspronkelijke staat moet worden hersteld. Ook dat zijn dan extra kosten voor de houder.

Er is op Bonaire een tekort aan plaatsen in de kinderopvang. Belangrijkste redenen zijn het gebrek aan gekwalificeerd personeel en het tekort aan kwalitatief goede huisvesting. Ten aanzien van dat laatste geldt dat ervaren wordt dat procedures voor nieuwbouw bij het Openbaar Lichaam lang kunnen duren. Als het om woonhuizen gaat die eventueel gebruikt gaan worden geldt bovendien dat er concurrentie is van woningzoekende. Aanvullend geldt dat bij eventuele aankoop van woningen er vaak meer financieel daadkrachtige 'kapers' op de kust zijn (bijvoorbeeld aankoop voor verhuur aan short- en longstay toeristen).

Het Rijk heeft in 2020 middelen ter beschikking gesteld voor het realiseren van een Integraal Kindcentrum (IKC) voor onderwijs en kinderopvang. De verwachting van het Openbaar Lichaam Bonaire is dat de aanbesteding in 2025 kan worden afgerond. Daarna kan de bouw beginnen.

⁷ Het gaat hier om locaties waarvan op basis van de beschikbaar gestelde informatie niet bekend is hoeveel kindplaatsen op de betreffende locatie worden aangeboden.

⁸ Het gaat hier om locaties waarvan op basis van de beschikbaar gestelde informatie niet bekend is of er sprake is van huur, vaste huur of eigendom van de huisvesting.

Als dit project gerealiseerd wordt, draagt dat op termijn bij aan een beperkte verlichting van de huisvestingsproblematiek van de kinderopvang. De situatie op Bonaire blijft met onvoldoende geschikte huisvesting voor de kinderopvang onder druk staan.

St. Eustatius

Op St. Eustatius bieden op dit moment 6 organisaties op 6 locaties kinderopvang aan. Op 1 locatie wordt uitsluitend dagopvang aangeboden en op 2 locaties uitsluitend buitenschoolse opvang. Op 3 locaties wordt zowel dagopvang als buitenschoolse opvang aangeboden. Gemiddeld zijn er ongeveer 50 kindplaatsen per locatie.

Eén organisatie is gehuisvest in een eigen pand en één organisatie is gehuisvest in een school. Op vier locaties wordt een pand gehuurd. Hiervan wordt in één geval gehuurd van het Openbaar Lichaam. De drie andere organisaties huren van een particuliere verhuurder en zijn daardoor meer kwetsbaar.

Er is op het eiland een wachtlijst voor kinderopvang. Belangrijkste reden is het gebrek aan gekwalificeerd personeel op het eiland.

De inspectie heeft aangegeven dat de huisvestingssituatie op St. Eustatius bij één locatie urgent is. Het Openbaar Lichaam heeft aangegeven dat er een ander gebouw gereed wordt gemaakt om de organisatie in staat te stellen op die locatie de kinderopvang voort te zetten.

Het Rijk heeft in 2020 middelen beschikbaar gesteld voor de nieuwbouw van de buitenschoolse opvang. In 2023 is de aanbesteding voor 2 jaar opgeschort. In 2025 is het proces gestart om de aanbesteding opnieuw te starten. Als dit nieuwe pand tijdig kan worden gerealiseerd, wordt de huisvestingssituatie kinderopvang voor de komende jaren minder kwetsbaar.

Saba

Op Saba zijn er twee organisaties die kinderopvang aanbieden. Eén organisatie verzorgt buitenschoolse opvang (65 kindplaatsen). Zij huurt een deel van het gemeenschapshuis van het Openbaar Lichaam voor deze activiteit. De andere organisatie biedt dagopvang (65 kindplaatsen) en buitenschoolse opvang (nu 28 en volgend jaar 40 kindplaatsen) aan.

Om de uitbreiding van de buitenschoolse opvang bij de laatste organisatie mogelijk te maken zijn 6 extra modulaire units aangeschaft. In totaal heeft deze organisatie de beschikking over een semipermanente opvanglocatie van 16 units en huurt ze op de locatie ook nog een pand van het Rijk. Bij één locatie is er een wachtlijst.

Vanuit de organisaties wordt aangegeven dat de inspectie geen substantiële opmerkingen bij de huisvesting heeft geplaatst die tot veel extra kosten zullen leiden.

Al geruime tijd werkt het Openbaar Lichaam Saba aan een plan om voor beide organisaties huisvesting op één locatie te ontwikkelen. Het rijk heeft daarvoor in 2020 middelen ter beschikking gesteld. Er vinden onderhandelingen met een financierder plaats. De uitkomst is nog ongewis. Voor de komende jaren is de huisvesting kinderopvang op Saba op orde.

Beoordeling Inspectie van het Onderwijs

Vanaf 2021 vinden er inspecties plaats bij de houders op de eilanden. De inspecteurs van de Inspectie van het Onderwijs uit Europees Nederland voeren samen met de lokale inspecteurs van het Openbaar Lichaam deze inspecties uit.

De inspectie constateerde in 2024 dat op Bonaire bijna 85% van de accommodaties niet voldoet aan de eis dat de accommodatie veilig, toegankelijk en passend is ingericht (zie tabel F). In de voorbereiding van de locatiebezoeken is met de inspectie over de duiding van de bevindingen gesproken. De inspectie komt tot deze conclusie op basis van een checklist met een aantal beoordelingscriteria. Als aan één van de criteria niet wordt voldaan, wordt de locatie als 'voldoet niet' aangemerkt. In de toelichting gaf de inspectie aan dat het om een verscheidenheid aan criteria gaat, waaronder onvoldoende valbescherming in de buitenruimte, te weinig toiletten, een onjuiste positionering van de babyslaapkamer ten opzichte van de keuken en geen goed spel materiaal. Ten aanzien van de binnen- en buitenruimte geldt dat op Bonaire circa 40% van de locaties niet aan de normen voldoet. De inspectie kijkt in haar onderzoek ook of de huisvesting aan de regelgeving van dat moment voldoet en kan herstelopdrachten geven.

Voor St. Eustatius en Saba geldt dat de huisvesting op 2 locaties na volgens de inspectie op orde is. Door een recente verhuizing is inmiddels 1 locatie volgens de inspectie op orde. Voor de andere locatie geldt dat het Openbaar Lichaam van St. Eustatius bezig is om op korte termijn alternatieve huisvesting te vinden. Als die huisvesting op korte termijn kan worden gerealiseerd, is de verwachting dat ook daar de huisvesting op orde is.

Tabel F: Beoordeling van de locaties door de Inspectie van het Onderwijs in 2024

Criterium	Bonaire				St. Eustatius/Saba			
	Dagopvang		Buitenschoolse opvang		Dagopvang		Buitenschoolse opvang	
	Voldoet	niet	Voldoet	niet	Voldoet	niet	Voldoet	niet
De binnen- en buitenruimtes zijn veilig, toegankelijk en passend ingericht in overeenstemming met het aantal en leeftijd van kinderen	4	23	6	30	6	0	4	2
Er is minstens drie vierkante meter (m ²) binnenspeelruimte per kind aanwezig.	18	9	20	16	5	1	5	1
Er is minstens drie vierkante meter (m ²) gedeeltelijk overdekte of schaduwrijke buitenspeelruimte per kind aanwezig.	17	10	19	17	5	1	4	2
Een kindercentrum beschikt voor kinderen tot 1,5 jaar over een afzonderlijke slaapruijme (alleen de dagopvang)	14	6	n.v.t.	n.v.t.	4	0	n.v.t.	n.v.t.
Alle ruimtes dienen voor een gezond binnenmilieu te zijn voorzien van goede ventilatie	21	6	32	4	6	0	5	1

Bron: Inspectie van het Onderwijs, Technisch rapport Kwaliteitsmeting kinderopvang Caribisch Nederland 2024, *De kwaliteit van de kinderopvang op Bonaire, Saba en St. Eustatius*, januari 2025, bladzijde 45.

De huisvestingsscan die voor dit onderzoek is uitgevoerd, is niet één op één te vergelijken met de inspectie zoals deze is uitgevoerd in 2024. Bij deze huisvestingsscan is bij de beoordeling rekening gehouden met de aangekondigde aanpassingen van de regelgeving, de inspectie ging uit van de regelgeving 2024.

Veel organisaties zijn mede op aanwijzing van de inspectie al bezig (geweest) om de accommodatie te verbeteren. De bevindingen van de inspectie uit 2024 kunnen om de hierboven genoemde redenen niet worden vergeleken met de uitkomsten van de uitgevoerde huisvestingsscan van juli 2025.

Hoofdstuk 4 | Resultaten van de huisvestingsscans en diverse gesprekken

Van 30 juni t/m 4 juli 2025 is de huisvestingsscan op Bonaire uitgevoerd en zijn de gesprekken gevoerd. Na afloop van het bezoek aan Bonaire is met de diverse partijen op St. Eustatius en Saba gesproken. In dit hoofdstuk worden de resultaten van de huisvestingsscan en de diverse gesprekken gepresenteerd.

Bonaire

In tabel A is een samenvattend overzicht opgenomen van de resultaten van de huisvestingsscans, kijkend naar het beoogde Besluit kinderopvang BES. De locaties zijn op een aantal criteria beoordeeld. Dat is samengebracht tot een afzonderlijk oordeel over de veiligheid, toegankelijkheid en passende inrichting van binnenspeelruimte (ruimte eis, groepsruimte, slaapruiimte en binnenklimaat) en buitenspeelruimte (ruimte eis, schaduwrijk en aangrenzend). In bijlage 3 is geanonimiseerd een overzicht van de bezochte locaties en van de scores op de betreffende onderdelen opgenomen.

Tabel A: Algemeen beeld huisvestingsscan kinderopvang Bonaire – conceptbesluit Besluit Kinderopvang BES en andere relevante wetgeving⁹

Beoordeling	Omschrijving	Aantal locaties	Relatieve verdeling
Goed	Gebouw voldoet aan de wet. Nagenoeg geen aanpassingen nodig.	7	35%
Voldoende	Gebouw voldoet op hoofdlijnen aan de wet. Er zijn veelal beperkte aanpassingen nodig in de huisvesting en/of bedrijfsvoering.	6	30%
Matig	Gebouw voldoet niet geheel aan de wet. Gebouw kan door gerichte maatregelen aan de eisen voldoen (bv. investeringen of realistische aanpassingen van bijvoorbeeld het aantal kindplaatsen).	5	25%
Slecht	Gebouw voldoet niet aan de wet. Gebouw is alleen met een aanzienlijke investeringen geschikt te maken.	1	5%
Zeer slecht	Gebouw is niet geschikt en ook niet geschikt te maken voor een sluitende businesscase.	1	5%
Totaal		20	100%

Algemene bevindingen

Er zijn grote verschillen in de kwaliteit van de huisvesting kinderopvang op Bonaire. Het algemene beeld is dat op de locaties aan de meeste eisen vanuit de regelgeving wordt voldaan. Dat geldt vooral als de aangepaste eisen aan ruimten (o.a. minimale m²'s, de 'porch') met inwerking treden van de Wko BES gaan gelden. In de huidige situatie gelden deze versoepelde regels nog niet.

Belangrijkste bevinding is dat er, op een enkele uitzondering na, geen huisvestingsproblematiek is die tot snel ingrijpen moet leiden. In tabel A wordt dat zichtbaar gemaakt. Veel locaties (65%) hebben een voldoende of goede accommodatie en kunnen vaak met geringe aanpassingen volstaan.

⁹ BES Bouwbesluit en Warenwet BES.

Twee locaties voldoen op cruciale onderdelen niet aan de wet- en regelgeving. Deze locaties zijn op het oog voor kinderen niet onveilig of ongezond, waardoor onmiddellijke sluiting niet voor de hand ligt. Op termijn is de inschatting dat deze locaties zonder ingrijpende maatregelen moeten worden gesloten. Deze locaties vragen een aanzienlijke investering om de huisvesting aan de regels te laten voldoen en op het gewenste kwaliteitsniveau te brengen. Bij één van deze locaties is de verwachting dat deze niet geschikt te maken is om tot een sluitende businesscase te komen. De verwachte investering weegt daar waarschijnlijk niet op tegen de kosten van nieuwbouw.

In 35% van de locaties is de accommodatie van dien aard dat er nagenoeg geen aanpassingen nodig zijn. Bij de overige locaties zullen naar verwachting investeringen nodig zijn om het gewenste kwaliteitsniveau te halen. Het betreft hier ook punten m.b.t. Bouwbesluit BES en Warenwet BES.

Binnenruimte

In algemene zin wordt aan de eisen van de binnenspeelruimte voldaan. Lastige punten blijven de stamgroepruimte voor de dagopvang, te weinig toiletten in veel woonhuizen (niet voor kinderen geschikt en vaak slechts 1 toilet voor jong en oud), de akoestiek in grotere locaties (met name bij grotere ruimte in kerken) en het binnenklimaat. Voor een goed binnenklimaat wordt vaak gekozen voor airconditioning, waarbij voorbijgegaan wordt aan het belang van goed ventileren. Er zijn geen werkbare CO₂-meters gezien, ook niet in klaslokalen. Ten aanzien van de brandveiligheid zijn nog punten op de i te zetten, kijkend naar BES Bouwbesluit (zie de resultaten in bijlage 3).

Een ander punt is de inrichting van de binnenspeelruimte. De regels schrijven een speel-/leeromgeving voor die gericht moet zijn op het stimuleren van de ontwikkeling van de kinderen. Het creëren van een huiselijke sfeer blijkt niet eenvoudig. In de buitenschoolse opvang die gebruik maakt van de lokalen van het primair onderwijs of een sterk accent heeft op huiswerkbegeleiding zijn de ruimten vaak nog klassiek op het leren ingericht. Ook zijn de inrichtingsmogelijkheden in kerken beperkt. Dat maakt het voor de ouders op deze locaties lastig om aan de voorwaarden voor een goede speel-/leeromgeving te voldoen.

Daarnaast is er zeer beperkt aandacht voor ergonomie. Aankleedmeubilair is in de meeste gevallen niet in hoogte verstelbaar en de afmetingen zijn veelal niet zo dat het kind zowel 'recht' als 'dwars' kan worden verschoond. Voor kinderen die kunnen lopen is vaak geen voorziening aanwezig, zodat ze zelf de aankleedtafel op en af kunnen klimmen.

De huisvestingsscans wijzen uit dat bij een aantal locaties (15%) het aantal kindplaatsen zal moeten worden bijgesteld omdat de binnenruimte niet voldoende is. Het is de vraag of de versoepelde regels per 1 januari 2026 voldoende soelaas bieden om wel aan de ruimte te voldoen. Risico is dat door de verlaging van het aantal kindplaatsen de locatie niet meer kostendekkend kan zijn.

Buitenruimte

Ten aanzien van de buitenruimte geldt een soortgelijke conclusie. Juist met het oog op de steeds warmere omstandigheden zal niet alleen het gebouw, maar ook de buitenruimte meer geschikt moeten worden gemaakt (klimaatadaptatie). Dat stelt op termijn 'hogere' eisen aan de buitenruimte. De inrichting van de buitenruimten verdient in een aantal gevallen ook aandacht, kijkend naar de speelwaarde voor kinderen.

Er is een aantal locaties die een kwalitatief goede en schaduwrijke buitenruimte aanbieden. Het zijn locaties die al gedurende langere tijd op die locatie kinderopvang aanbieden. Bij veel woonhuizen en nieuwere locaties is de buitenruimte relatief kaal/grijs (tegels, beton, asfalt) en beperkt schaduwrijk.

Soms kan de 'porch' voor extra schaduw zorgen. Geconstateerd is dat er meerdere locaties zijn die de 'porch' direct of na een paar kleine maatregelen kunnen inzetten voor (extra) binnenspeelruimte (max. 18m²).

Bij één locatie lijkt het erop dat de 'porch' al wordt gebruikt, tevens als stamgroepruimte. Bij één locatie voldoet de 'porch' maar zijn er andere omstandigheden (opwaaiend zand) waardoor deze niet gebruikt kan worden. Hier zijn ingrijpende maatregelen nodig om de buitenruimte voldoende stofvrij en kindvriendelijk te maken.

De valondergrond bij speeltoestellen verdient in veel gevallen ook aandacht, evenals 'vrije ruimte' en 'val- en zwaairuimte'.

In bijlage 3 zijn de uitgebreide resultaten van de huisvestingsscan terug te vinden.

St. Eustatius en Saba

In juli 2025 zijn de gesprekken met de inspectie, de projectleiders BES(t) 4 kids en de kinderopvangorganisaties op St. Eustatius en Saba gevoerd. De algemene conclusie is dat op hoofdlijnen de huisvesting op orde is. Er is ook nog het nodige te doen. Het beeld dat naar voren komt is dat de aanpassingen veelal in lijn liggen met de aanpassingen die ook op Bonaire nodig zijn. Op St. Eustatius speelt net als op Bonaire het knelpunt van de afhankelijkheid van de verhuurder.

Met de ontwikkeling van nieuwe huisvesting voor de buitenschoolse opvang op St. Eustatius en voor de beide locaties op Saba, wordt de kwetsbaarheid op het terrein van de huisvesting verminderd. Dat neemt niet weg dat ook op beide eilanden sprake is van een tekort aan kindplaatsen. Het gebrek aan gekwalificeerd personeel is het grootste knelpunt.

Signalen en ambities van kinderopvangorganisaties

Tekort aan opvangplaatsen voor baby's

Tijdens de bezoeken is met de ouders ook over hun ambities en uitdagingen gesproken. Het belangrijkste punt dat naar voren werd gebracht is het tekort aan kindplaatsen in de dagopvang en dan vooral het tekort aan babyplaatsen.

Over het algemeen wordt het opvangen van kinderen tot 1,5 jaar als waardevol ervaren door kinderopvangorganisaties. Financieel is het opvangen van baby's niet aantrekkelijk, gelijk aan de situatie in Europees Nederland. De extra vergoeding weegt niet op tegen de extra personeelskosten en het extra ruimtebeslag voor de afzonderlijke slaapruiimte voor baby's tot anderhalf jaar. Zeker in de situatie dat financiële marges smal zijn, is dat voor organisaties een overweging om te stoppen met het opvangen van baby's.

Houders hebben ambities en er zijn wachtlijsten

Veel van de ouders dromen over hun toekomst. Vaak gaat het om het realiseren van een tweede locatie of het samenvoegen van twee of meer locaties met de bedoeling groter te worden en efficiency-voordelen te behalen. Uit het onderzoek komt naar voren dat ouders wel de ambitie hebben om uit te breiden en/of te investeren in een eigen pand, maar dat de mogelijkheden beperkt zijn. Zij geven aan ook naar andere huurpanden te kijken.

Er zijn verschillende uitdagingen:

- Als belangrijkste uitdaging wordt het vinden van/gebrek aan gekwalificeerd personeel genoemd. *Dat valt buiten de reikwijdte van het onderzoek*. Er zijn locaties met wachtlijsten terwijl er feitelijk minder kinderen aanwezig zijn dan volgens de exploitatievergunning is toegestaan.
- Bij het zoeken van een nieuw (huur)locatie lopen houders regelmatig tegen het bestemmingsplan aan en bij nieuwbouwplannen duurt het lang voordat er bouwkavels worden uitgegeven. Houders hebben behoefte aan duidelijkheid en snelle besluitvorming door het Openbaar Lichaam.
- Houders met uitbreidingsplannen willen vaak snel handelen en doen dat soms op basis van onvoldoende kennis van het proces en onvoldoende inhoudelijke kennis. Ondersteuning door deskundigen die de procedures kennen en verstand hebben van kinderopvang wordt gemist.
- Het huren of kopen van een groot woonhuis, wordt niet als ideaal gezien. Zo moet het huis vaak in de oorspronkelijke staat worden teruggebracht en opgeleverd. En het zal in de regel vooraf de nodige aanpassingen vragen. De verhuurder is daartoe vaak niet bereid met als gevolg dat de aanpassingen voor rekening van de kinderopvangorganisatie komen.
- Tot slot zijn houders geïnteresseerd in goede en betaalbare financiering. Een kinderopvangorganisatie ontvangt op dit moment geen hypothecaire lening. Er is interesse in een faciliteit die dit ondersteunt.

Grote verschillen in huur

Er is gevraagd naar de woonlasten van de locaties. Houders waren op dit terrein open over hun lasten en deelden de gevraagde informatie. De verschillen zijn groot en de kale huur varieert van \$20 tot \$150 per kind per maand.¹⁰ Er zijn ook locaties waar geen huur hoeft te worden betaald. Daar staat dan vaak wel tegenover dat de huurder zelf de aanpassingen aan de accommodatie moet betalen en regelen.

¹⁰ In de subsidie (kinderopvangvergoeding) is een bedrag van ongeveer \$2,5 per dagdeel opgenomen voor de huisvestingslasten (kale huur, energie, onderhoud). Dat komt neer op een bedrag van \$100 per kind per maand voor de dagopvang (op basis van 40 dagdelen per maand) en ongeveer \$50 per kind per maand voor de buitenschoolse opvang (op basis van 20 dagdelen per maand).

Hoofdstuk 5 | Huisvesting Kinderopvang Caribisch Nederland: knelpunten en mogelijkheden

De kwaliteit van de huisvesting kinderopvang op Bonaire is op basis van de verkregen inzichten op een enkele uitzondering na niet van dien aard dat er op korte termijn direct actie benodigd is. Wel zijn er de komende tijd verbeteringen nodig. Dat kan middels een plan van aanpak nader uitgewerkt worden en vervolgens fasegewijs uitgevoerd worden. In dit hoofdstuk worden de knelpunten en mogelijkheden (inclusief vervolgstappen) geschetst voor overheid (Rijk en Openbare Lichamen) en kinderopvangorganisaties, dit voor zowel de verbetering van de kwaliteit als ook de uitbreidingsopgave.

Aanpassing van de regels

De mogelijkheid om de capaciteit aan kindplaatsen op korte termijn uit te breiden en niet geschikte huisvesting te vervangen is beperkt. Uit de bevindingen van de inspectie blijkt dat in 2024 niet bij alle locaties aan de ruimtenormen per kind wordt voldaan. Het tijdelijk gedogen van de situatie biedt wellicht wat extra ruimte en zal in elk geval de druk op de houders, van de locaties die niet voldoen, verlagen. Echter is dit alleen zinvol als er tegelijkertijd aan nieuwe locaties of uitbreiding van bestaande locaties wordt gewerkt.

In bijlage 5 staan nog enkele suggesties om de regelgeving of de toepassing van regels nog eens tegen het licht te houden. Het gaat dan onder andere om:

- Dubbel gebruik van de 'porch' door deze mee te laten tellen als binnen- én buitenruimte;
- het nog eens kritisch bekijken van de huisvestingsregels voor groepen in de buitenschoolse opvang en dan vooral ten aanzien van de groepsruimte.

Bestaande gebouwen geschikt maken en behouden

Een andere optie is om bestaande panden geschikt te maken voor kinderopvang. Het ontwikkelen en realiseren van nieuwbouwprojecten kost tijd en het aanbod van geschikte woningen/gebouwen is beperkt. Dit vraagt een planmatige aanpak waarbij de organisaties ondersteund moeten worden in zowel de aanpak van de aanpassingen als ook de afspraken met verhuurders.

Het is aan te bevelen de gebouwen die geschikt zijn gemaakt (al dan niet met overheidssteun) zo lang mogelijk voor de kinderopvang te behouden. Op St. Eustatius is een oud schoolgebouw opgeknapt om tijdelijk huisvesting te bieden aan een kinderopvangorganisatie. Een optie is om dit pand voor langere termijn beschikbaar te houden voor kinderopvang.

Nieuwe woonhuizen geschikt maken voor kinderopvang

Woonhuizen zijn tot op zekere hoogte snel geschikt te maken voor de kinderopvang, weliswaar met ruimtelijke beperkingen. Zo'n woning is niet ideaal en vaak staat het bestemmingsplan kinderopvang als bedrijfsmatige activiteit niet toe. Als een houder het pand wil kopen is de financiering vaak een uitdaging. Huren is een alternatief en kwetsbaar, zeker als contracten niet voor langere termijn kunnen worden afgesloten. Ook is geconstateerd dat dit tot niet optimale oplossingen of zelfs tot onnodige kosten bij houders leidt.

Streng aan de poort?

Bij het verstrekken van een nieuwe exploitatievergunning is tot nu toe het uitgangspunt dat nieuwe exploitatievergunningen alleen worden verstrekt als een locatie aan alle eisen voldoet. Vanuit het verbeteren van de kwaliteit van de kinderopvang is dat een wenselijke strategie. Het heeft wel tot gevolg dat de lat voor nieuwe locaties meteen hoog ligt. Een te overwegen optie is om te onderzoeken of de nieuwe locatie op termijn kan gaan voldoen en dit te conditioneren bij het verstrekken van de vergunning. Het Openbaar Lichaam kan in overleg met de inspectie en de Kwaliteitscommissie onderzoeken of op dit punt meer ruimte kan worden geboden.

Stimuleren van verbeteringen en goede communicatie

Houders van kinderopvangorganisaties zijn ambitieus en willen graag de kwaliteit van hun opvang verbeteren. Ze passen graag de lijst met verbeterpunten van de inspectie aan, maar vinden het lastig als er weer nieuwe punten bijkomen. De houders hechten waarde aan onderbouwde en duidelijke terugkoppeling van zowel de goede als de slechte punten. Wel vragen ze om consistentie in de beoordeling. Lastig punt daarbij is dat de regelgeving nog wijzigt en dus voor nieuwe tekortkomingen zorgt. Goede communicatie hierover is belangrijk.

Financiële, organisatorische en juridische ondersteuning

Het ontbreekt vaak aan expertise op het gebied van huisvesting om de locatie te optimaliseren. Dat geldt voor relatief kleine aanpassingen, maar is zeker aan de orde bij verbouwingen of de ontwikkeling van een nieuwe locatie.

Voor de houders die maatregelen willen nemen en/of de ambitie hebben om te groeien, geldt dat zij het op prijs stellen als er:

- Deskundige ondersteuning beschikbaar is;
- mogelijkheden voor de financiering van investeringen worden gevonden. Het gaat daarbij niet zozeer om extra subsidies maar om het mogelijk maken dat financiers bereid zijn om een lening te verstrekken. Deze ondersteuning kan onderdeel zijn van de ondersteuning die het Openbaar Lichaam aan de kinderopvangorganisaties biedt;
- vanuit het Openbaar Lichaam duidelijk gecommuniceerd wordt over de mogelijkheden die de ruimtelijke ordening biedt ten aanzien van het bieden van kinderopvang in een woonomgeving;
- op korte termijn meer duidelijkheid komt over de mogelijkheid om grond te verwerven om een eigen locatie te kunnen ontwikkelen.

Een planmatige aanpak

Zonder de verantwoordelijkheid van de houder los te laten, zijn er mogelijkheden vanuit de overheid (Rijk en Openbaar Lichamen) om houders te ondersteunen bij hun huisvestingsopgave. Het Openbaar Lichaam kan hierbij een stimulerende rol spelen door bijvoorbeeld expertise aan te bieden, gemeenschappelijke programma's te starten (bijvoorbeeld verbeteren van kwaliteit buitenruimte of binnenklimaat (ventilatie), procedures en regels te vereenvoudigen, meer bouwgrond voor maatschappelijke voorzieningen te bestempelen en dat versneld ter beschikking te stellen én financieringsinstrumenten ter beschikking te stellen. Dat vraagt om een planmatige aanpak (Plan Huisvesting Kinderopvang) waarbij aandacht is voor de transitie naar de gewenste situatie: gezonde, veilige en duurzame huisvesting. Die aanpak moet gericht zijn op het behouden en vergroten van het aanbod van kindplaatsen in de opvang en het verminderen van de afhankelijkheid van verhuurders die hier niet aan willen bijdragen. Daarnaast zal - overall gezien - de kwaliteit van de huisvesting moeten worden verbeterd.

Hoe verder?

Het is zaak om binnen het programma BES(t) 4 kids (Rijk en Openbaar Lichamen) samen met de kinderopvangorganisaties te bedenken hoe de huisvesting van de kinderopvang voor de langere termijn op de eilanden kan worden ingericht. Er zijn verschillen tussen de eilanden, maar op hoofdlijnen kan eenzelfde aanpak worden gevolgd.

De eerste stap daarbij kan zijn dat het Openbaar Lichaam een Integraal Huisvestingsplan Kinderopvang gaat maken. Daarbij gaat het enerzijds om de rol van het Openbaar Lichaam als het gaat om de inrichting van de ruimte (bestemmingsplannen, procedures) maar anderzijds om het faciliteren van kinderopvangorganisaties om hun eigen locaties te ontwikkelen (verstrekken van gronden voor maatschappelijke doeleinden, inrichten van gemeenschappelijke wijkvoorzieningen, koppeling met onderwijsgebouwen). Juist vanwege het feit dat het Openbaar Lichaam Bonaire heeft ingezet op de ontwikkeling van integrale kindcentra is het aan te bevelen dit in combinatie te zien met onderwijshuisvesting en andere kindvoorzieningen zoals jeugdzorg. St. Eustatius en Saba hebben hier niet op ingezet, maar dat betekent niet dat ook zij naar de samenhang met onderwijs en jeugdzorg kunnen kijken.

Het Openbaar Lichaam kan daarnaast een initiërende rol vervullen door samen met andere partijen naar financieringsondersteuning te kijken en de kinderopvangorganisaties met huisvestings- en bedrijfsmatig advies ter zijde te staan.

Op korte termijn kunnen maatregelen bij het Openbaar Lichaam worden genomen zoals:

- Het toevoegen van expertise aan de eilandelijke ondersteuningsunit van de kinderopvangorganisaties zodat houders deskundige hulp kunnen inroepen bij huisvestingsvraagstukken. Gelet op de specifieke kennis zou dit in BES(t) 4 kids verband kunnen worden opgepakt.
- Voor het Openbaar Lichaam Bonaire kan in aanvulling daarop nog aan het volgende opties worden gedacht: Daar waar het niet mogelijk is om kinderopvang-specifieke huisvesting te realiseren in de ruimtelijke plannen van het Openbaar Lichaam Bonaire, zou het mogelijk zijn om in meer woonhuizen kinderopvang te realiseren. Onder de voorwaarde dat de indeling van het pand dat toestaat;
- Het bij voorrang verstrekken van erfpachtgronden door het Openbaar Lichaam aan kinderopvangorganisaties om nieuwbouw te kunnen realiseren;
- Het Openbaar Lichaam laten onderzoeken of het mogelijk is om huurpanden van particuliere verhuurders over te nemen als transitiemaatregelen naar betere structurele huisvesting.

In BES(t) 4 kids verband zijn verder de volgende mogelijkheden te verkennen:

- Samen met externe financiers kijken of organisaties door middel van betaalbare kredietfaciliteiten bij de investeringsbehoefte kunnen worden geholpen;
- Onderzoeken of het Openbaar Lichaam door middel van semipermanente bouw (modulaire units) versneld extra huisvestingscapaciteit kan realiseren;
- Het actualiseren van het Kwaliteitskader Huisvesting Kinderopvang BES op basis van de actuele regelgeving en dit kader implementeren.

Ten aanzien van de huurwoningen geldt dat bouwkundige aanpassingen in die woningen in verhouding kostbaar zijn en de verhuurders vaak niet bereid zijn om die kosten voor hun rekening te nemen. Dat brengt houders in een lastige positie. Geadviseerd wordt om de Openbaar Lichamen en het Ministerie van SZW in gesprek te laten gaan met de inspectie om met elkaar te bekijken hoe in het toezicht hiermee om kan worden gegaan. Dit kan onderdeel zijn van een breder plan om de positie van huurders te ondersteunen bij het optimaliseren van hun huisvesting (aanpassen van de huidige locatie of het betrekken van een ander (huur)pand).

Disclaimer

Dit rapport is een weergave van de uitvoering van de opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De adviezen die in dit rapport zijn opgenomen zijn geformuleerd op basis van de constatering gedaan gedurende het onderzoek en met de aanwezige kennis bij het Waarborgfonds & Kenniscentrum Kinderopvang. Het onderzoek is met de hoogst mogelijke zorgvuldigheid uitgevoerd. Dit geldt ook voor het rapport. Indien er omissies in het rapport geconstateerd worden, vernemen wij dat graag. Het is aan het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid om in afstemming met de Openbaar Lichamen van Caribisch Nederland beleidskeuzes te maken.

Bijlage 1 | Kenmerken huisvesting kinderopvang Caribisch Nederland

Tabel G: Verdeling van de locaties naar de soort opvang en het gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie

Soort opvang	Aantal locaties			Gemiddeld aantal kindplaatsen per locatie		
	Bonaire	St. Eustatius	Saba	Bonaire	St. Eustatius	Saba
Dagopvang (DO)	15	1	-	30	n.v.t.*	-
Buitenschoolse opvang (BSO)	24	2	1	43	n.v.t.*	n.v.t.*
Combinatie (DO/BSO)	15	3	1	42	n.v.t.*	n.v.t.*
Gastouderopvang (GO)	6	-	-	6	-	-
PLUS-opvang	1	-	-	10	-	-
Totaal	61	6	2			

Bron: opgave Openbaar Lichaam Bonaire mei 2025

* er is een te beperkt aantal locaties om een gemiddelde te kunnen vaststellen. Het kan tot de organisaties worden herleid.

Een aantal houders heeft meerdere locaties in exploitatie. Het merendeel heeft één locatie. In tabel H is de verdeling van het aantal locaties per houder aangegeven.

Tabel H: Aantal locaties per houder

Aantal locaties (x)	Aantal houders met x locaties		
	Bonaire	St. Eustatius	Saba
1	34	6	2
2	3	-	-
3	2	-	-
4	1	-	-
5	1	-	-
6	1	-	-
Aantal houders	42	6	6

Tabel I: Aard van de huisvesting naar grootte (aantal kindplaatsen) en eigenaarschap

Eigenaarschap	Kindplaatsen op een locatie									
	Minder dan 20			Tussen 20 en 50			Meer dan 50			NB
	BON	STA	SAB	BON	STA	SAB	BON	STA	SAB	BON
Huur	7	1		15	1		7	1		1
'Vaste' huur	2			1	1		13		1	-
Eigendom	4	1		3			3	1	1	-
Onbekend	4			-			-			1
Totaal	17	2		19	2		23	2	2	2

Bijlage 2 | Checklist Huisvestingscan

Conceptbesluit Besluit kinderopvang BES		
Wettekst	Artikel	Beoordeling
Eisen aan ruimtes bij plusopvang	2.30	
De ruimte waarin de houder of gastouder plusopvang biedt, beschikt over een ruimte en spelmaterialen die voldoende zijn toegerust op de extra ondersteuningsbehoefte van de kinderen.		
Eisen aan ruimtes bij een kindercentrum	2.34	
1. De binnen- en buitenruimtes waar kinderen verblijven gedurende de tijd dat zij in een kindercentrum worden opgevangen, zijn veilig, toegankelijk en passend ingericht in overeenstemming met het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen.		
2. Een kindercentrum beschikt per in het kindercentrum aanwezig kind over een binnenspeelruimte van ten minste:		
a. voor kinderdagopvang: 3 m ²		
b. indien het buitenschoolse opvang betreft:		
1°. tot en met 31 december 2029 2,5 m ² ;		
2°. vanaf 1 januari 2030 3 m ² .		
3. Een kindercentrum beschikt per in het kindercentrum aanwezig kind over ten minste 3 m ² vaste buitenspeelruimte.		
4. De binnenspeelruimte is zodanig geventileerd dat sprake is van een gezond binnenmilieu.		
5. Elke stamgroep beschikt over een afzonderlijke vaste stamgroepruimte.		
6. Passend voor spelactiviteiten ingerichte binnenruimtes buiten de stamgroepruimte worden naar evenredigheid aan de groepen van het kindercentrum toebedeeld.		
7. Een kindercentrum beschikt voor kinderen tot de leeftijd van anderhalf jaar over een op het aantal aanwezige kinderen afgestemde afzonderlijke slaapruiimte.		
8. De buitenspeelruimte:		
a. is schaduwrijk; en		
b. grenst aan het gebouw waarin het kindercentrum is gevestigd.		
Gebruik van porches bij een kindercentrum	2.35	
1. Een porch kan tot maximaal 18 m ² worden meegerekend voor het minimale aantal vierkante meters binnenspeelruimte, bedoeld in artikel 2.34, tweede lid, indien de porch:		
1°. direct grenst aan het kindercentrum;		
2°. beschikt over een permanente en stevige constructie;		
3°. is gebouwd op een vaste ondergrond (dus geen zandgrond);		
4°. is voorzien van een omheining; en		
5°. overdekt is (geen schaduwdoek).		
2. Porches worden niet ingezet als afzonderlijke stamgroepruimte.		
3. Indien een porch niet voldoet aan de eisen, bedoeld in het eerste lid, kan deze worden meegerekend als buitenspeelruimte, indien de porch voldoet aan artikel 2.34, eerste, derde en achtste lid.		
Nota van toelichting		
Eisen voor houders van kindercentra	3.2.1	
Beschikbare ruimte		
Het is van belang dat de binnen- en buitenruimtes waar kinderen verblijven veilig, toegankelijk en passend zijn ingericht in overeenstemming met het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen.		
Indien een andere ruimte als speelruimte is ingericht, dan wordt deze ruimte evenredig toebedeeld aan de groepen. Dit betekent bijvoorbeeld dat een speelhal die door meerdere groepen wordt gebruikt kan worden meegerekend. De bruto oppervlakte van de speelhal wordt in dat geval gedeeld door het aantal groepen en dit wordt opgeteld bij de oppervlakte van de groepsruimte. In de ruimte aanwezige kasten, stoelen, tafels en verwarmingen worden niet afgetrokken van de bruto oppervlakte. Slaapkamers kunnen alleen dan worden meegerekend indien deze ruimtes ook daadwerkelijk als speelruimte worden gebruikt. Een vaste slaapkamer met vaste bedden kan dus niet worden meegerekend, maar wel een slaapruiimte met stretchers die na het slapen van de kinderen kunnen worden verwijderd.		
Voor de buitenspeelruimte geldt dat deze bij voorkeur aangrenzend is aan het kindercentrum. In het geval een buitenspeelruimte niet aangrenzend is, is deze gelegen in de directe nabijheid van het kindercentrum en voor kinderen toegankelijk en veilig bereikbaar. Als het bijvoorbeeld gaat om een openbare speeltuin, dan moet die speeltuin daadwerkelijk open zijn op de tijden dat de kinderen worden opgevangen.		
Porches zijn overdekte buitenruimtes, aangrenzend aan het gebouw. Het Caribische klimaat maakt het mogelijk om een groot deel van de dag in de porch te zijn in plaats van binnen. De kinderopvangorganisaties hebben aangegeven de porch feitelijk in te zetten als binnenruimte, en beschouwen porches daarom als binnenruimte.		
Daarnaast wordt geregeld dat het aantal vierkante meters waarvoor een porch mag meetellen als binnenruimte gelimiteerd wordt tot 18 m ² .		
Tot slot wordt de porch gezien als verlengstuk van een bestaande stamgroepruimte. De porch mag dus niet als zelfstandige stamgroepruimte worden ingezet.		
Aanvullende eisen aan de fysieke ruimte		
Kindercentra voor kinderen tot 1,5 jaar dienen te beschikken over een afzonderlijke slaapruiimte met vaste bedden.		
De slaapruiimte is afgestemd op het aantal aanwezige kinderen.		
Voor kinderen ouder dan 1,5 jaar moet ook ruimte zijn om te rusten, maar dat kan ook in een andere ruimte waarbij gebruik wordt gemaakt van stretchers.		
Alle ruimtes in een kindercentrum dienen voorzien te zijn van goede ventilatie. Dit is noodzakelijk voor een gezond binnenmilieu. Belangrijk aandachtspunt daarbij is de CO ₂ -concentratie in de ruimte. Hoe slechter de luchtverversing, hoe groter de hoeveelheid CO ₂ in de binnenlucht. De houder van het kindercentrum moet zich ervan bewust zijn dat een eventuele airco niet per definitie zorgt voor luchtverversing en daarmee de luchtkwaliteit op termijn juist verslechterd.		
De buitenruimtes dienen schaduwrijk te zijn, bijvoorbeeld door gedeeltelijke overdekking. Deze regels waren voor inwerkingtreding van de relevante onderdelen van dit besluit al van kracht via de Eilandsverordeningen kinderopvang.		

Vierogenprincipe		
Met het vierogenprincipe wordt bedoeld dat een medewerker altijd gezien en gehoord kan worden door een andere volwassene.		
Een houder van een kindercentrum kan uitvoering geven aan het vierogenprincipe door het bijvoorbeeld mogelijk te maken dat er altijd een andere volwassene de ruimte in kan komen, of langs kan lopen en door een raam naar binnen kan kijken. De huisvesting van het kindercentrum moet hierop zijn ingericht.		
Een camera mag geen permanente vervanging zijn van het menselijk oog, maar alleen ingezet worden bij onverwachte situaties. Een camera mag door een houder van een kindercentrum dus niet als structurele oplossing voor het vierogenprincipe worden ingezet.		
Eisen voor gastouders	3.2.2	
De herkenbaarheid van de ruimte en personen is vanzelfsprekend bij gastouderopvang, en stamgroepen en basisgroepen zijn niet van toepassing.		
Plusopvang	3.5.3	
De ruimte en spelmaterialen van de plusopvang dienen, zowel van exclusieve plusgroep als een samengestelde plusgroep, toegerust te zijn op de extra ondersteuningsbehoefte van de kinderen in de groep. Zo kan voor kinderen met autisme spectrum stoornis bijvoorbeeld gedacht worden aan een prikkelarme ruimte, en voor kinderen met een fysieke handicap aan een rolstoeltoegankelijke ruimte.		

Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) -> BES Bouwbesluit (geldend van 1-7-2017 t/m heden)

Wettekst	Artikel	Beoordeling
Brandveilig gebruik		
Melding en vergunning brandveilig gebruik: dagverblijf zal worden verschaft aan meer dan 10 personen jonger dan 12 jaar of meer dan 10 lichamelijk of verstandelijk gehandicapte personen.	1.6	
Veiligheid		
Constructieve veiligheid bij algemene belastingcombinaties: Een bouwwerk heeft een constructie die voldoende bestand is tegen de gecombineerde permanente belasting, veranderlijke belasting en wind.	2.1	
Constructieve veiligheid bij brand: Een bouwwerk heeft een constructie die zodanig is dat het bouwwerk bij brand gedurende redelijke tijd kan worden verlaten en doorzocht, zonder dat er gevaar voor instorting is.	2.3	
Afscheiding van vloer, trap en hellingbaan: Een bouwwerk heeft voorzieningen waardoor het vallen van personen van een vloer, een trap of een hellingbaan zo veel mogelijk wordt voorkomen.	2.4	
Vluchtroutes bij brand: Een bouwwerk heeft zodanige vluchtroutes dat bij brand een veilige plaats kan worden bereikt.	2.10	
Noodverlichting: Een bouwwerk heeft een zodanige verlichtingsinstallatie dat het bouwwerk veilig kan worden verlaten.	2.11	
Brandmeldinstallatie: Een bouwwerk heeft zodanige voorzieningen dat brand tijdig kan worden ontdekt zodat veilig kan worden gevlucht.	2.12	
Binnenmilieu: Toevoer van verbrandingslucht en afvoer van rookgas: Een bouwwerk met een opstelplaats voor een verbrandingstoestel heeft zodanige voorzieningen voor de toevoer van verbrandingslucht en de afvoer van rookgas, dat een voor de gezondheid nadelige kwaliteit van de binnenlucht wordt voorkomen.	3.1	
Watervoorziening: Een voorziening voor drinkwater of warm water van een bouwwerk beïnvloedt de gezondheid niet nadelig.	3.2	
Afvoervoorziening: Een bouwwerk heeft een zodanige voorziening voor de afvoer van huishoudelijk afvalwater of hemelwater dat het water zonder nadelige gevolgen voor de gezondheid kan worden afgevoerd.	3.3	
Toegankelijkheid: Een voor publiek toegankelijk bouwwerk heeft, afhankelijk van de bestemming en voor zover dit technisch en economisch haalbaar is, voorzieningen waarmee het voor publiek toegankelijke deel van dit bouwwerk toegankelijk is voor mindervaliden.	4.1	

Voor de beoordeling van bovenstaande punten is gebruik gemaakt van onderstaande legenda in tabel C (zie hieronder).

Tabel C: Legenda huisvestingsscan kinderopvang Bonaire gebaseerd op het conceptbesluit Besluit Kinderopvang BES en andere relevante wetgeving¹¹

Beoordeling	Omschrijving
Goed	Gebouw voldoet aan de wet. Nagenoeg geen aanpassingen nodig.
Voldoende	Gebouw voldoet op hoofdlijnen aan de wet. Er zijn veelal beperkte aanpassingen nodig in de huisvesting en/of bedrijfsvoering.
Matig	Gebouw voldoet niet geheel aan de wet. Gebouw kan door gerichte maatregelen aan de eisen voldoen (bv. investeringen of realistische aanpassingen van bijvoorbeeld het aantal kindplaatsen).
Slecht	Gebouw voldoet niet aan de wet. Gebouw is alleen met aanzienlijke investeringen geschikt te maken.
Zeer slecht	Gebouw is niet geschikt en ook niet geschikt te maken voor een sluitende businesscase.
N.v.t.	Niet van toepassing voor deze locatie.

De punten uit de Warenwet BES zijn per locatie voorzien van een toelichting.

Warenwetbesluit Kinderbedden en -boxen en Warenwetregeling nadere eisen kinderbedden en -boxen -> Warenwet BES		
Wetgeving	Artikel	Toelichting
Kinderbedden, ledikanten, boxen mogen geen gevaar voor de gezondheid of veiligheid van de mens opleveren.	10	
Warenwetbesluit Attractie en Speeltoestellen 2023 -> Warenwet BES		
Wetgeving	Artikel	Toelichting
Speeltoestellen mogen geen bijzondere gevaren opleveren, gezien hun bestemming en het te verwachten gebruik.	10	

¹¹ BES Bouwbesluit en Warenwet BES.

Bijlage 3 | Resultaat huisvestingsscan per locatie (anoniem)

Bij 20 locaties op Bonaire is een huisvestingsscan uitgevoerd. Hieronder zijn de resultaten geanonimiseerd weergegeven in diverse tabellen:

- Tabel J: resultaten conceptbesluit Besluit kinderopvang BES;
- Tabel K: resultaten Bouwbesluit BES;
- Tabel A: algemeen beeld van de huisvestingsscan kinderopvang, zie ook de kolom in tabel J.

RESULTATEN CONCEPTBESLUIT BESLUIT KINDEROPVANG BES

Het conceptbesluit Besluit kinderopvang BES heeft de juridische grondslag in de Wko BES. Daarin zijn ook de regels ten aanzien van de accommodatie nader ingevuld.

Tabel J: Resultaten huisvestingsscan kinderopvang Bonaire – conceptbesluit Besluit kinderopvang BES

Locatie	Algemeen	Binnenspeelruimte				Buitenspeelruimte				Vierogenprincipe
		Min. m2	Inrichting	Ventilatie	Afzonderlijke vaste stamgroep ruimte	Afzonderlijke slaapruijnte	Schaduwrijk	Aangrenzend	Min. m2	
1	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
2	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
3	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
4	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
5	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
6	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
7	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
8	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
9	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
10	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
11	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
12	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
13	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
14	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
15	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
16	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
17	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
18	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
19	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
20	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed

Legenda

Goed	Gebouw voldoet aan de wet. Geen aanpassingen nodig.
Voldoende	Gebouw voldoet nagenoeg aan de wet. Er zijn zeer beperkte aanpassingen nodig in de huisvesting en/of bedrijfsvoering.
Matig	Gebouw voldoet niet geheel aan de wet. Gebouw kan door gerichte maatregelen aan de eisen voldoen (bv. investeringen of realistische aanpassingen van bijvoorbeeld het aantal kindplaatsen).
Slecht	Gebouw voldoet niet aan de wet. Gebouw is alleen met een aanzienlijke investeringen geschikt te maken.
Zeer slecht	Gebouw is niet geschikt en ook niet geschikt te maken voor een sluitende businesscase.
	N.v.t. voor deze locatie.

RESULTATEN BES BOUWBESLUIT

In het BES Bouwbesluit zijn voor Bonaire, Sint-Eustatius en Saba de voorschriften met betrekking tot het bouwen van bouwwerken en het in gebruik nemen of gebruiken van een bouwwerk opgenomen.

Tabel K: Resultaten huisvestingscan kinderopvang Bonaire - BES Bouwbesluit

Locatie	Veiligheid										
	Melding en vergunning brandveilig gebruik	Constructieve veiligheid bij algemene belasting-combinaties	Constructieve veiligheid bij brand	Afscheiding van vloer, trap en hellingbaan	Vluchtroutes bij brand	Noodverlichting	Brandmeldinstallatie	Toevoer van verbrandingslucht en afvoer van rookgas	Watervoorziening	Afvoer-voorziening	Toegankelijkheid
1	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
2	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
3	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
4	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
5	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
6	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
7	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
8	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
9	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
10	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
11	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
12	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
13	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
14	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
15	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
16	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
17	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
18	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
19	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
20	Matig	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed

Legenda

Goed	Gebouw voldoet aan de wet. Geen aanpassingen nodig.
Voldoende	Gebouw voldoet nagenoeg aan de wet. Er zijn zeer beperkte aanpassingen nodig in de huisvesting en/of bedrijfsvoering.
Matig	Gebouw voldoet niet geheel aan de wet. Gebouw kan door gerichte maatregelen aan de eisen voldoen (bv. investeringen of realistische aanpassingen van bijvoorbeeld het aantal kindplaatsen).
Slecht	Gebouw voldoet niet aan de wet. Gebouw is alleen met een aanzienlijke investeringen geschikt te maken.
Zeer slecht	Gebouw is niet geschikt en ook niet geschikt te maken voor een sluitende businesscase.
	N.v.t. voor deze locatie.

In het BES Bouwbesluit worden geen eisen gesteld aan brandmeldinstallaties voor kinderopvang wat opvallend is ten opzichte van de eisen m.b.t. brandveiligheid bij een bijeenkomstfunctie voor kinderopvang in Europees Nederland. Ook staat niet beschreven dat rookmelders en/of koolmonoxidemelders vereist zijn in woonhuizen. Rookmelders zijn in veel gevallen wel aanwezig. Het is onbekend of deze regelmatig getest worden. Er worden ook geen eisen gesteld aan bijvoorbeeld veiligheidsglas en/of -folie bij glas in ramen en deuren.

Ook valt op dat er geen eisen gesteld worden aan luchtverversing. Het binnenklimaat, met name ventilatie, laat in veel gevallen te wensen over. Ramen en deuren blijven veelal dicht. Airconditioning staat op veel locaties onnodig aan en/of op een te lage temperatuur. Het is raadzaam om locaties te voorzien van een CO₂-meter met, naast CO₂-waarde, ook temperatuur en luchtvochtigheidsweergave én medewerkers te voorzien van duidelijke instructies waardoor hen handelingsperspectief wordt geboden voor het realiseren van een goed binnenklimaat.

Houders zijn niet bekend met de melding en vergunning brandveilig gebruik waardoor dit als 'matig' is beoordeeld. Het kan zijn dat dit elders is belegd.

WARENWET BES

In de Warenwet BES staat niets expliciet vermeld over kinderbedden, ledikanten, boxen en speeltoestellen. De ledikanten en speeltoestellen zijn visueel beoordeeld op de veiligheid en gezondheid. De veiligheid of gezondheid van kinderen komt in beperkte mate in het geding bij de aanwezige kinderbedden, ledikanten en boxen. Een aantal locaties hebben ledikanten met een keurmerk. De meeste ledikanten zijn niet voorzien van een keurmerk en stapelbedden hebben geen dakje. Hierbij is het risico dat kinderen uit het bed kunnen klimmen en kunnen vallen. Ook wordt er nog gebruik gemaakt van campingbedden. Kinderen boven de 1,5 jaar liggen veelal op een stretcher. De aanwezige hoge boxen hebben een (veilige) sluiting.

Bij de speeltoestellen zijn risico's aanwezig in het kader van veiligheid. Bij veel locaties staan er één of meerdere (kunststof) speeltoestellen buiten. Dit zijn speelhuizen, klimtoestellen, trampolines die voorzien zijn van een net, glijbanen en schommels. De valondergrond is in veel gevallen niet aanwezig of kwalitatief onvoldoende. Enkele voorbeelden:

- kunstgras dat is aangebracht op een stenen ondergrond;
- er staan speeltoestellen op beton;
- er is een natuurlijke valondergrond (grond of grind);
- onder het speeltoestel liggen rubbertegels. De oppervlakte van deze tegels rondom het toestel is beperkt.

Daarnaast is er weinig tot geen aandacht voor 'vrije ruimte' en 'val- en zwaairuimte' bij bijvoorbeeld schommels.

In onderstaande tabel wordt het algemeen beeld geschetst van de kinderopvanglocaties op Bonaire.

Tabel A: Algemeen beeld huisvestingsscan kinderopvang Bonaire – conceptbesluit Besluit kinderopvang BES en andere relevante wetgeving¹²

Beoordeling	Omschrijving	Aantal locaties	Relatieve aandeel
Goed	Gebouw voldoet aan de wet. Geen aanpassingen nodig.	7	35%
Voldoende	Gebouw voldoet nagenoeg aan de wet. Er zijn zeer beperkte aanpassingen nodig in de huisvesting en/of bedrijfsvoering.	6	30%
Matig	Gebouw voldoet niet geheel aan de wet. Gebouw kan door gerichte maatregelen aan de eisen voldoen (bv. investeringen of realistische aanpassingen van bijvoorbeeld het aantal kindplaatsen).	5	25%
Slecht	Gebouw voldoet niet aan de wet. Gebouw is alleen met aanzienlijke investeringen geschikt te maken.	1	5%
Zaer slecht	Gebouw is niet geschikt en ook niet geschikt te maken voor een sluitende businesscase.	1	5%
Totaal		20	100%

OVERIG

In Europees Nederland heeft de RIVM een document gepubliceerd Binnen- en buitenmilieu voor basisscholen en kinderopvang. De onderdelen van dit document zijn meegenomen in de checklist van de huisvestingsscan, zie bijlage 2. Hetzelfde geldt voor de A- en B-normen die voor Europees Nederland zijn geformuleerd door de sectororganisaties Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang (BMK) en Brancheorganisatie Kinderopvang (BK). Dit zijn normen voor fysieke belasting in het werken met kinderen. De A-normen hebben te maken met werkhoudingen en -handelingen, zoals tillen en bukken. De B-normen gaan over meubilair en de inrichting van de ruimte.

¹² BES Bouwbesluit en Warenwet BES.

De verkregen gegevens zijn niet in dit rapport meegenomen, maar kunnen, indien gewenst, wel worden teruggekoppeld naar de 20 locaties. Het komt erop neer dat er weinig tot geen aandacht is voor:

- Een goed binnenklimaat (temperatuur en ventilatie) en handelingsperspectief voor de pedagogisch professionals;
- goede akoestiek;
- duurzaamheid (o.a. energiebesparing en klimaatadaptatie. Ook zijn er kansen voor duurzame opwek d.m.v. zonnepanelen);
- ergonomie (aankleedtafels in hoogte verstelbaar, voldoende werkruimte bij aankleedtafels en bedden);
- het stimuleren van zelfstandigheid bij kinderen (toilet en handenwasgelegenheid op kindhoogte);
- het aantal toiletten in relatie tot het aantal kinderen en pedagogisch professionals.

Bijlage 4 | Gesprekspartners Huisvestingscan juli 2025

Gesprekspartner	Rol/functie
Karen Ringnalda	Inspectie van het Onderwijs (inspecteur kinderopvang Caribisch Nederland)
Ruthsaida Rafaela	Inspecteur Kinderopvang Bonaire
Danique Thodé	Projectleider BES(t) 4 kids Bonaire
Crystal Koolman	Beleidsmedewerker Kinderopvang, voorzitter Kwaliteitscommissie Bonaire
Michèle Knuf	RCN unit SZW, voormalig projectleider financiering kinderopvang Bonaire
Lokaal Overleg Kinderopvang Bonaire Donald Paul en Ginara Timp Silberie	Houders van een aantal locaties op Bonaire en belangenbehartigers kinderopvang Bonaire
Inge Berben	Consultant Berben & Collegues, project administratieve ondersteuning kinderopvang Bonaire
Jennifer Dekker	Sunbelt Realty, makelaar
Tamara Nicolaas	Voormalig projectleider BES(t) 4 kids Bonaire
Nina den Heyer	Gedeputeerde College Bonaire, kinderopvang Openbaar Lichaam Bonaire
Angelica Cecilia	Gedeputeerde College Bonaire, ruimtelijke ordening Openbaar Lichaam Bonaire
Gianni van den Heuvel	Bestuursadviseur Nina den Heyer, Openbaar Lichaam Bonaire
Nerissa Perera	Inspecteur Kinderopvang Bonaire
Angela Dekker	Projectleider BES(t) 4 kids St. Eustatius
Mayara Wijsman	Inspecteur kinderopvang St. Eustatius
Platform Kinderopvang Statia (St. Eustatius)	Interview huisvesting: Buzzy Bees Inn Daycare Center, Daughter of the Kings, Maychees's Daycare
Carol Jack	Directeur Sociaal Domein Openbaar Lichaam St. Eustatius
Martijn Voorham	Projectbureau (PPMO) Openbaar Lichaam St. Eustatius
Platform Kinderopvang St. Eustatius	Vertegenwoordiging van alle kinderopvangorganisaties op St. Eustatius
Esther van Woudenberg	Projectleider BES(t) 4 kids Saba
Ludvina Charles	Saba Boys and Girls Afterschool Care
Jennifer Henriquez	Houder Stichting Professionele Kinderopvang Bonaire (SPKB), en EDU Fluence BV Bonaire

Bijlage 5 | Suggesties aanpassing regelgeving, toezicht en ondersteuning

Suggesties voor de regelgeving

Ten aanzien van de regelgeving kan vanuit de constatering dat er op korte termijn behoefte is aan extra kinderopvang en voor het behoud van bestaande locaties aan de volgende mogelijkheden op het terrein van de huisvesting worden gedacht¹³:

- Benut een 'porch' die aan de regels voldoet zowel voor het bepalen van de relevante binnenspeelruimte, zoals afgebakend in het conceptbesluit, als voor de buitenspeelruimte.

Toelichting

In Caribisch Nederland verblijven veel mensen op de 'porch'. Dat is een schaduwrijke en goed geventileerde omgeving, die kan fungeren als binnen- en buitenspeelruimte. Door de 'porch' als binnenspeelruimte te bestempelen, wordt voor een aantal locaties de schaduwrijke buitenruimte ingeperkt en daardoor voldoen locaties niet meer aan de norm voor de buitenspeelruimte.

Suggesties voor het toezicht

- Onderzoek of het conceptbesluit Besluit kinderopvang BES bij de beoordeling van de binnenspeelruimte van een locatie voor buitenschoolse opvang ten opzichte van de huidige toezichtspraktijk tot nieuwe inzichten leidt.

Toelichting

In de huidige verordening van Bonaire wordt geen onderscheid gemaakt tussen kinderen in de dagopvang en buitenschoolse (naschoolse) opvang. Eisen aan de ruimtes voor stamgroepen lijken op dezelfde manier te worden toegepast.

Tijdens de huisvestingsscan werd regelmatig door de houders aangegeven dat zij door de inspectie worden aangesproken op de stamgroep ruimten voor de buitenschoolse opvang.

Met het inwerking treden van de Wet kinderopvang BES en het Besluit kinderopvang BES komt er onderscheid tussen stamgroepen voor de dagopvang en basisgroepen voor de buitenschoolse opvang. Dat is relevant omdat voor de buitenschoolse opvang geen expliciete regels ten aanzien van de ruimte voor basisgroepen zijn opgenomen. Sommige locatiehouders 'voelen' op basis van het inspectierapport een beperking om creatiever met de ruimte(n) om te gaan.

Uit de scan werd duidelijk dat er locaties voor naschoolse opvang zijn waar veel kinderen in een beperkte ruimte gedurende langere tijd bijvoorbeeld huiswerk of andere activiteiten verrichten. De inspectie heeft op grond van de voorwaarde dat ruimten veilig, passend en toegankelijk zijn ingericht, voldoende grondslag om te kunnen optreden.

- Onderzoek of de communicatie over de bevindingen van de inspectie kan worden verbeterd. Probeer zo expliciet mogelijk duidelijk te maken wat er goed gaat en wat er nog moet gebeuren. Doe dat op een zo eenvoudig en grafisch mogelijke manier.

¹³ In de gesprekken met organisaties kwam naar voren dat het aanbod van gekwalificeerd personeel een waarschijnlijk groter knelpunt is.

Toelichting

Houders zijn van goede wil en geven aan dat zij met de herstelopdrachten aan de slag willen gaan. Het rapport van bevindingen en de herstelmaatregelen van de inspectie zijn voor locatiehouders niet altijd even begrijpelijk.

In de gesprekken wordt daarnaast aangegeven dat het niet altijd duidelijk is, wat er wel/niet goed is. Bovendien ervaart men dat er steeds nieuwe dingen worden gevonden. Houders en medewerkers van de kinderopvanglocatie hebben behoefte aan een goed onderbouwd rapport. Het is raadzaam om het rapport zo beknopt en visueel mogelijk te maken voor de houders.

Suggesties voor de (inrichting van de) ondersteuning

- Zorg voor deskundige ondersteuning voor organisaties op het terrein van de huisvesting. Deskundig houdt in dat er kennis/ervaring is met de kinderopvang in (Caribisch) Nederland en brede ervaring m.b.t. huisvesting (incl. planologisch, procedureel, organisatorisch, Kwaliteitskader Kinderopvang BES). De aangeboden ondersteuning moet laagdrempelig zijn en snel beschikbaar voor de houders.

Toelichting

Uit gesprekken met de kinderopvangorganisaties kwam naar voren dat ze vaak direct aan de slag gaan met bijvoorbeeld herstelopdrachten van de inspectie of bezig zijn met het huren van een nieuw pand zonder zich van alle aspecten die daarmee samenhangen bewust te zijn. Dat leidt soms tot (flinke) desinvesteringen (huren van een pand waar geen kinderopvang mogelijk is). Het zou goed zijn te bekijken hoe het Openbaar Lichaam hierbij ondersteuning kan aanbieden.